LICZBA UZYSKANYCH PUNKTÓW: ..... / 40

WYNIK PROCENTOWY : .....

BIOLOGIA POD KLUCZ

live

FIZJOLOGIA ROŚLIN, BADANIA PRZYRODNICZE

Plik zadań jest chroniony prawnie przed kopiowaniem bez pisemnej zgody autora i stanowi „utwór" i w myśl Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 1994 r., Nr 24, poz. 83 z późn. zm.).

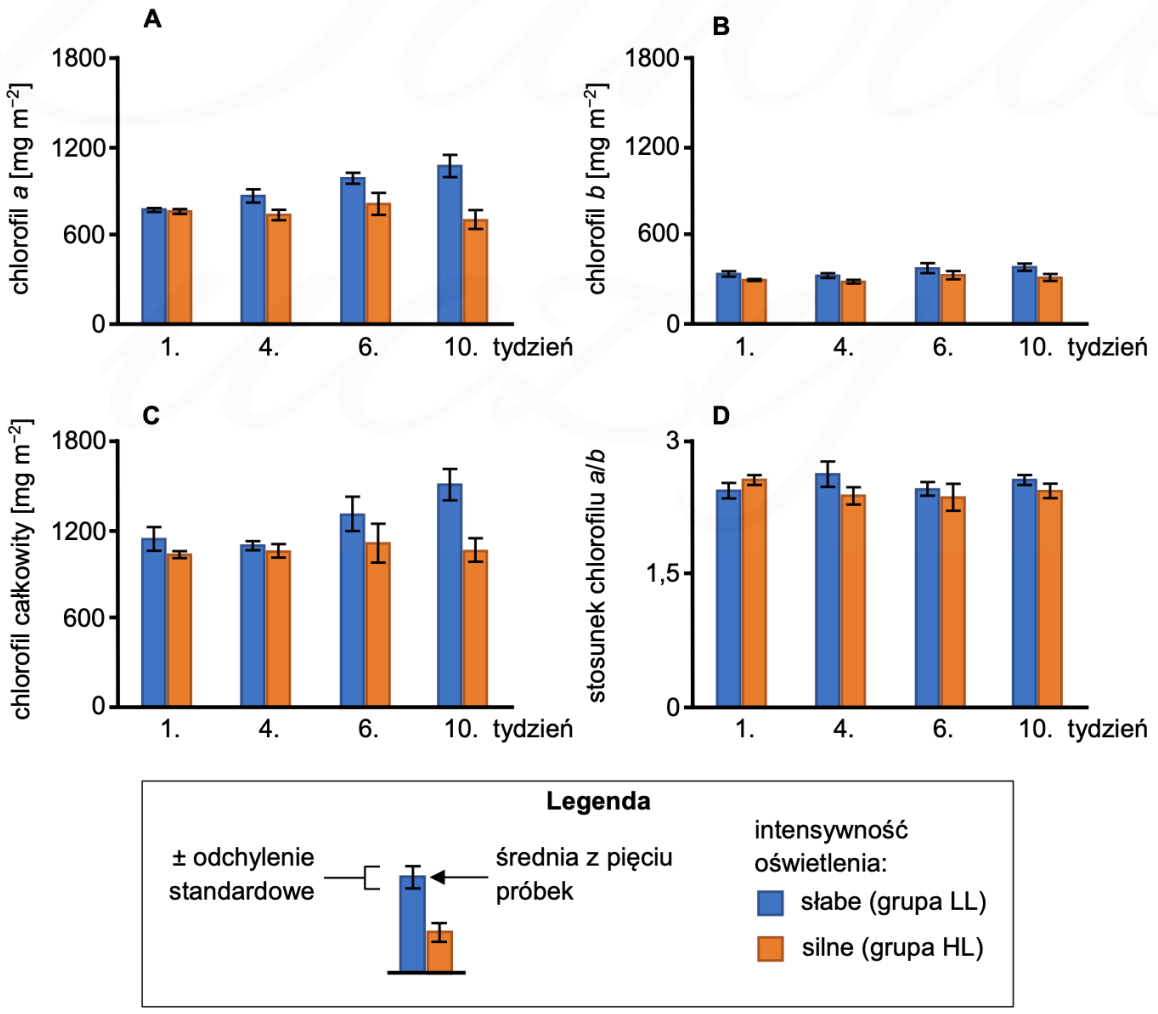
Zadanie 1.

Aby sprawdzić wpływ intensywności oświetlenia na zawartość chlorofilu w liściach storczyka *Phalaenopsis* ‘Edessa’, przeprowadzono doświadczenie składające się z dwóch etapów opisanych poniżej.

- Etap 1. – dziesięć niekwitnących roślin uprawiano przez dwa miesiące w pomieszczeniu o stałej temperaturze 28 °C i wilgotności względnej 75%. Liście roślin były oświetlane przez 12 godzin dziennie światłem o intensywności 100 µmol fotonów $m^{-2}\,s^{-1}$.

- Etap 2. – następnie rośliny podzielono na dwie grupy (LL i HL) liczące po pięć roślin. Przez 10 tygodni liście roślin były oświetlane przez 12 godzin dziennie:
  – w grupie LL słabym światłem (intensywność oświetlenia 50 µmol fotonów $m^{-2}\,s^{-1}$)
  – w grupie HL silnym światłem (intensywność oświetlenia 200 µmol fotonów $m^{-2}\,s^{-1}$).

W pierwszym dniu 1. tygodnia oraz w ostatnim dniu 4., 6. i 10. tygodnia trwania drugiego etapu doświadczenia pobrano próbki liści z obu grup roślin w celu określenia zawartości chlorofilu w przeliczeniu na powierzchnię liścia. Wyniki pomiarów przedstawiono na poniższych wykresach A–D.

Na podstawie: N. Ceusters i in., *Performance Index and PSII Connectivity Under Drought and Contrasting Light Regimes in the CAM Orchid* Phalaenopsis, „Frontiers in Plant Science” 10, 2019.

Zadanie 1.1. (0-2)

Oceń, czy dokończenia poniższego zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W ostatnim dniu trwania drugiego etapu doświadczenia

1.	średnia zawartość chlorofilu *a* była wyższa u roślin w grupie LL niż w grupie HL.	**P**	**F**
2.	średnia zawartość chlorofilu całkowitego w grupie HL była niższa o ponad 300 mg m^{-2} niż w pierwszym dniu tego etapu doświadczenia.	**P**	**F**
3.	średni stosunek zawartości chlorofilu *a*/*b* w grupie LL był przeszło dwukrotnie większy niż w grupie HL.	**P**	**F**

Zadanie 1.2. (0-1)

Określ, w jakim celu w pierwszym etapie doświadczenia wszystkie rośliny były uprawiane w takich samych warunkach środowiskowych.

……

……

……

……

Zadanie 1.3. (0-1)

Określ, w jakim celu wykonano pomiary zawartości chlorofilu w pierwszym dniu trwania drugiego etapu doświadczenia.

……

……

……

……

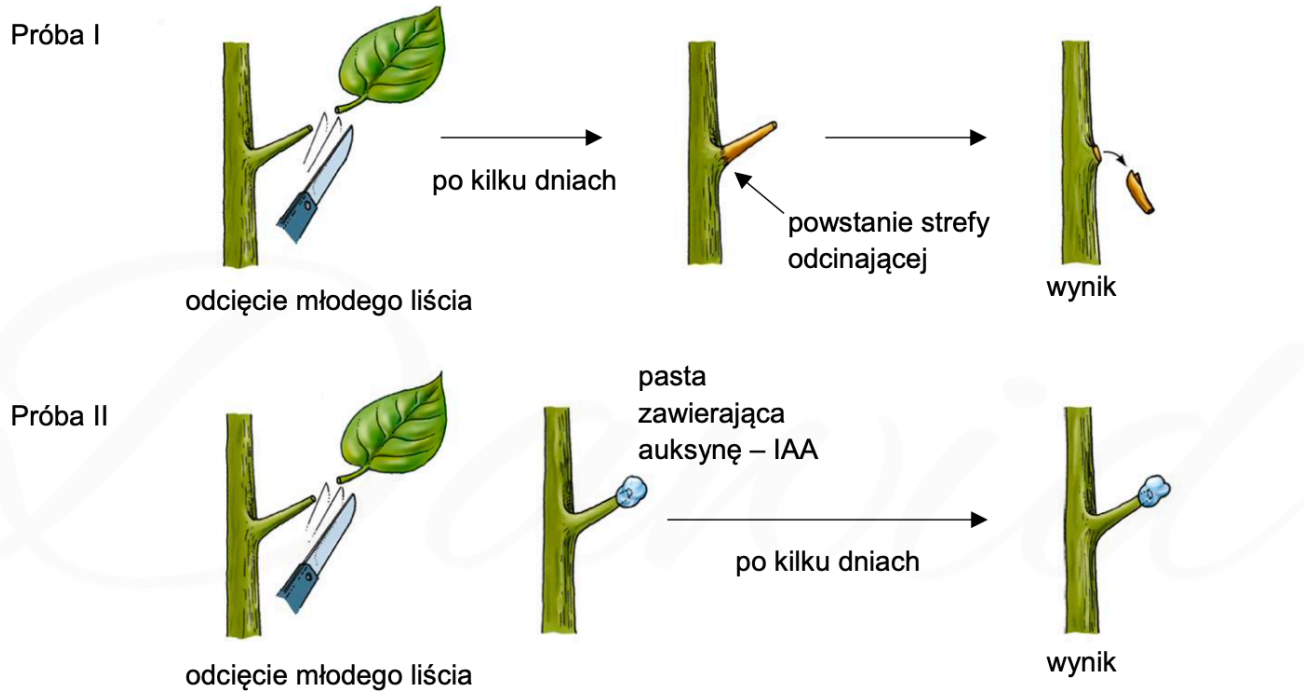
Zadanie 2.

Liście jabłoni, podobnie jak innych drzew liściastych klimatu umiarkowanego, rozwijają się z pąków na wiosnę i są zrzucane dopiero jesienią. Naturalny proces zrzucania liści polega na rozwoju strefy odcinającej u podstawy ogonka liściowego.

Auksyny są hormonami roślinnymi produkowanymi m.in. przez wierzchołek wzrostu pędu oraz przez młode liście.

Postawiono następującą hipotezę: Rozwój strefy odcinającej liści jabłoni jest hamowany przez auksyny wytwarzane w młodych liściach.

Na poniższym rysunku przedstawiono przebieg doświadczenia przeprowadzonego w celu weryfikacji tej hipotezy. W doświadczeniu wykorzystano roczne pędy jabłoni z usuniętym wierzchołkiem wzrostu oraz naturalną auksynę – kwas indolilooctowy (IAA).

Zadanie 2.1. (0-1)

Na podstawie przedstawionych wyników badań sformułuj wniosek na temat wpływu auksyn produkowanych przez młode liście na rozwój strefy odcinającej liści jabłoni.

……

……

Zadanie 2.2. (0-1)

Przedstaw, na czym polega adaptacja w postaci zrzucania liści przed zimą u drzew liściastych klimatu umiarkowanego. W odpowiedzi uwzględnij dostępność wody dla tych roślin w okresie zimowym oraz rolę liści w gospodarce wodnej roślin.

……

……

……

……

Zadanie 3.

Aby zbadać wpływ nawadniania i nawożenia mineralnego związkami azotu, fosforu i potasu (NPK) na budowę anatomiczną i morfologiczną oraz na plonowanie borówki wysokiej (*Vaccinium corymbosum*), wykonano następujące doświadczenie. Prowadzono uprawę borówki odmiany ‘Patriot’ na glebie ubogiej w składniki pokarmowe i substancje organiczne (zawartość humusu ok. 1,5%). Przed założeniem doświadczenia zakwaszono glebę do pH 4,0–4,5.

Uprawę prowadzono w różnych warunkach wilgotności:
- W1 (niższa wilgotność) – 50–60%
- W2 (wyższa wilgotność) – 90–95%

oraz przy różnej dostępności minerałów:
- bez nawożenia
- z nawożeniem 390 kg NPK/ha (w proporcjach 6 : 3 : 4).

W tabeli przedstawiono wyniki badań wpływu wilgotności i nawożenia NPK na budowę morfologiczną i na plon jagód 5-letnich roślin borówki wysokiej.

Średnie wartości parametrów	Wilgotność W1		Wilgotność W2	
	bez nawożenia	nawożenie NPK	bez nawożenia	nawożenie NPK
Wysokość rośliny [cm]	69,9	74,6	72,6	84,6
Liczba pędów jednorocznych na krzewie	5,3	7,3	6,3	9,3
Łączna długość pędów jednorocznych [cm/krzew]	179	290	253	349
Plony jagód [kg/krzew]	1,12	0,55	1,64	0,94

Na podstawie: Z. Koszański, E. Rumasz-Rudnicka, S. Friedrich, *Wpływ nawadniania i nawożenia NPK na budowę anatomiczną i morfologiczną oraz plonowanie borówki wysokiej (*Vaccinium corymbosum *L.)*, „Acta Agrophysica” 11(3), 2008.

Zadanie 3.1. (0-1)

Określ, które stwierdzenia dotyczące opisu wyników przedstawionego doświadczenia są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Średnia łączna długość pędów jednorocznych na krzewie, przy tym samym poziomie nawożenia, była wyższa w przypadku uprawy na glebie o wyższej wilgotności podłoża.	**P**	**F**
2.	Przy tej samej wilgotności podłoża średnia liczba pędów jednorocznych na krzewie była wyższa po zastosowaniu nawożenia NPK.	**P**	**F**

Zadanie 3.2. (0-1)

Na podstawie wyników przedstawionego doświadczenia sformułuj wniosek dotyczący wpływu obydwu czynników na plonowanie (owocowanie) borówki wysokiej.

……

……

……

Zadanie 4.

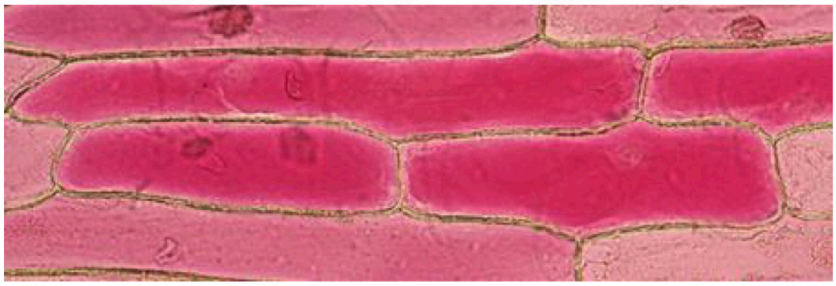
Przeprowadzono obserwację zjawiska plazmolizy w komórkach roślinnych. Do obserwacji mikroskopowej przygotowano następujące materiały:

- świeżą czerwoną cebulę – wykorzystano zewnętrzną skórkę liścia spichrzowego cebuli, która zawiera barwnik w dużej ilości
- szkiełka mikroskopowe: podstawowe i nakrywkowe
- wodę wodociągową
- nasycony roztwór NaCl
- pipetę
- skalpel.

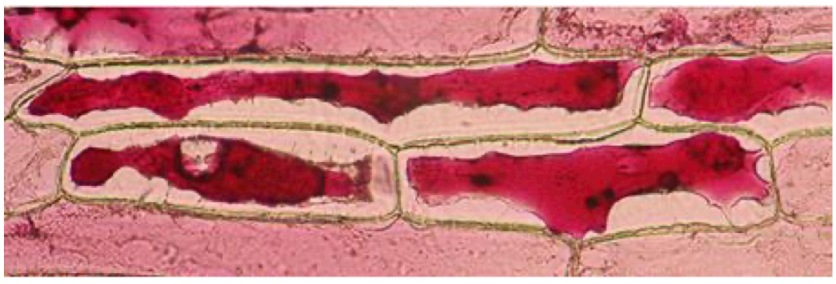
Obserwację przeprowadzono w dwóch etapach.

- Etap 1. – wykonano przyżyciowy preparat mikroskopowy ze skórki liścia spichrzowego cebuli i przeprowadzono obserwację mikroskopową tego preparatu (fotografia 1.).
- Etap 2. – w celu zaobserwowania zjawiska plazmolizy do tego preparatu dodano nasycony roztwór NaCl i ponownie przeprowadzono obserwację mikroskopową preparatu (fotografia 2.).

Fotografia 1.

Fotografia 2.

Na podstawie: www.microbehunter.com

Zadanie 4.1. (0-1)

Opisz, w jaki sposób należy przygotować preparat mikroskopowy przedstawiony na fotografii 1. W opisie uwzględnij materiały wybrane spośród wymienionych we wprowadzeniu do zadania.

……

……

……

……

Zadanie 4.2. (0-2)

Opisz zaobserwowane zmiany w wyglądzie komórek przedstawionych na fotografiach 1. i 2. Wyjaśnij mechanizm prowadzący do zmian zaobserwowanych w tym doświadczeniu.

Opis zmian wyglądu komórek: ……

……

……

Wyjaśnienie zaobserwowanych zmian: ……

……

……

……

Zadanie 4.3. (0-1)

Określ, w jaki sposób można odwrócić zmiany w wyglądzie komórek przedstawionych na fotografii 2., aby przypominał on wygląd komórek przedstawionych na fotografii 1.

……

……

……

Zadanie 5.

Zdolność wiązania i redukcji azotu atmosferycznego mają m.in. bakterie z rodzaju *Rhizobium* żyjące w brodawkach roślin bobowatych oraz wolnożyjące bakterie z rodzaju *Azotobacter*, które występują w strefie korzeniowej roślin. Substancjami odżywczymi *Azotobacter chroococcum* są węglowodany oraz inne związki organiczne (np. mannitol) wydzielane przez korzenie roślin.

Sformułowano następujące pytanie badawcze: Czy obecność dwóch szczepów *A. chroococcum* (AC1 i AC10) pozwala na ograniczenie podczas uprawy bawełny dawki nawozu azotowego – mocznika?

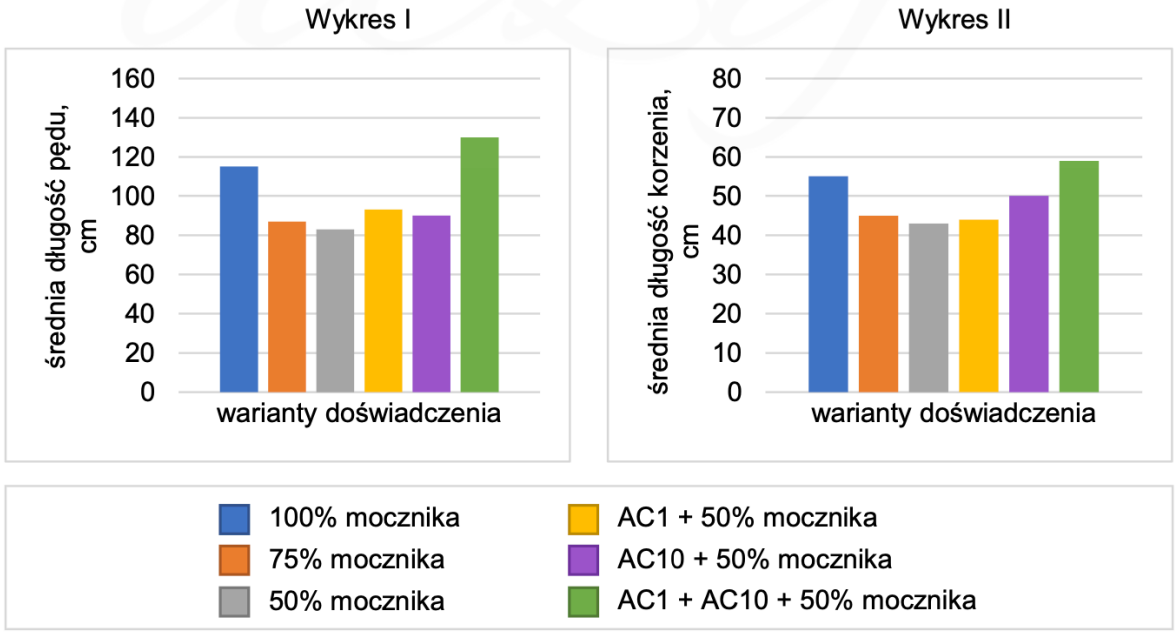
W tym celu z wykorzystaniem sześciu donic uprawianej bawełny przeprowadzono następujące badanie:

- w pierwszych trzech donicach roślin bawełny stosowano nawożenie mocznikiem w różnych stężeniach – 100%, 75% albo 50% – w stosunku do dawki zalecanej przez producenta
- w pozostałych trzech donicach roślin bawełny wprowadzano do gleby szczepy A. chroococcum oraz 50% dawkę nawozu w następujących kombinacjach:

- szczep AC1 oraz nawóz
- szczep AC10 oraz nawóz
- szczepy AC1 i AC10 wraz z nawozem.

Następnie zmierzono długości pędu i korzeni. Wykonano trzy niezależne powtórzenia każdego z wariantów doświadczenia. Średnie wyniki przedstawiono na wykresach I i II.

W badaniu sprawdzano również obecność substancji wydzielanych do gleby przez bakterie i wykazano obecność: auksyn, enzymów proteolitycznych oraz ureazy, rozkładającej mocznik do jonów amonowych i dwutlenku węgla.

Na podstawie: F. Romero-Perdomo i in., Azotobacter chroococcum […], „Revista Argentina de Microbiología" 49, 2017.

Zadanie 5.1. (0-1)

Na podstawie przedstawionych wyników badania sformułuj odpowiedź na postawione pytanie badawcze.

……

……

Zadanie 5.2. (0-1)

Wykaż związek pomiędzy obecnością ureazy wydzielanej do gleby przez A. chroococcum a wzrostem bawełny.

……

……

……

……

Zadanie 5.3. (0-1)

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby zawierały informacje prawdziwe. W każdym nawiasie podkreśl właściwe określenie.

Bakteria A. chroococcum jest (*chemoautotrofem* / *heterotrofem*). Prowadzi (*pasożytniczy* / *saprobiontyczny*) tryb życia, ponieważ (*wydziela enzymy proteolityczne* / *pobiera substancje pokarmowe wydzielane przez korzenie roślin*).

Zadanie 5.4. (0-1)

Określ, jaka zależność – mutualizm czy komensalizm – występuje między bakteriami z rodzaju Rhizobium a roślinami bobowatymi. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do definicji wybranej zależności oraz do przykładów korzyści lub strat odnoszonych przez wymienione organizmy.

……

……

……

……

Zadanie 6.

Susłogon arktyczny (*Urocitellus parryii*) to gatunek gryzonia występującego na Alasce, w północnej Kanadzie oraz na Syberii.

Zbadano wpływ temperatury środowiska na następujące parametry susłogona arktycznego podczas hibernacji:

- całkowite tempo przemiany materii (wyrażone ilością zużytego tlenu w przeliczeniu na jednostkę masy ciała)
- wewnętrzną temperaturę ciała
- współczynnik oddechowy.

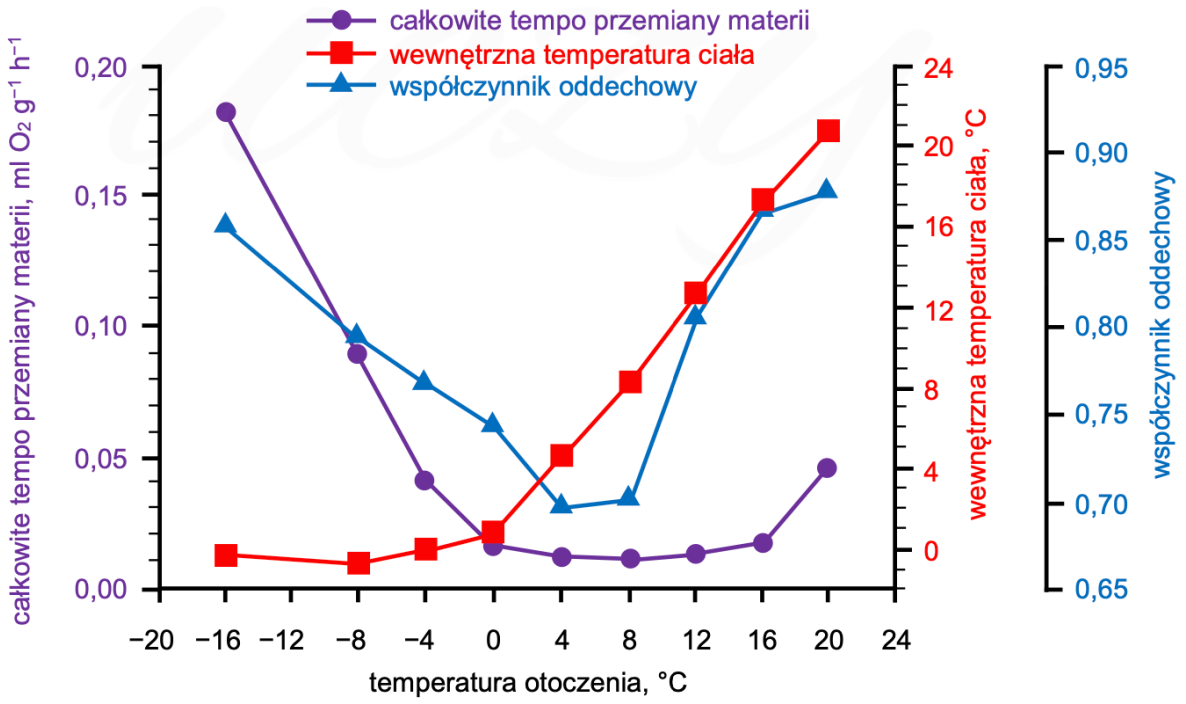
Stan hibernacji u susłogona ma charakter przystosowawczy, który zwiększa jego tolerancję wobec niesprzyjających warunków środowiskowych. Wartość współczynnika oddechowego pozwala określić, jakie substancje są głównym źródłem energii dla danego organizmu.

Współczynnik oddechowy wynosi:

- dla cukrów prostych 1
- dla białek ok. 0,8
- dla tłuszczów nasyconych ok. 0,7.

Badaniom poddano osiem zwierząt: cztery samce i cztery samice, wszystkie pochodzące z tej samej populacji żyjącej na Alasce. Przed przejściem w stan hibernacji zwierzęta były żywione paszą dla gryzoni z dodatkiem marchwi oraz nasion kukurydzy.

Na wykresie przedstawiono średnie arytmetyczne otrzymanych wyników.

Na podstawie: C.L. Buck, B.M. Barnes,
Effects of Ambient Temperature on Metabolic Rate, Respiratory Quotient, and Torpor in an Arctic Hibernator,
„American Journal of Physiology – Regulatory, Integrative and Comparative Physiology" 279(1), 2000.

Zadanie 6.1. (0-2)

Wypisz z powyższego opisu przeprowadzonych badań po jednym przykładzie zmiennej niezależnej, zmiennej zależnej i zmiennej kontrolowanej.

Zmienna niezależna: ……

Zmienna zależna: ……..

Zmienna kontrolowana: ……

Zadanie 6.2. (0-1)

Oceń, czy poniższe stwierdzenia dotyczące przedstawionych wyników badań są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W temperaturach otoczenia poniżej 0 °C – im niższa jest temperatura otoczenia, tym niższe jest tempo metabolizmu badanych zwierząt	**P**	**F**
2.	Wraz ze wzrostem temperatury otoczenia z 0 °C do 12 °C wzrastają zarówno wewnętrzna temperatura ciała, jak i całkowite tempo metabolizmu badanych zwierząt	**P**	**F**

Zadanie 6.3. (0-1)

Na podstawie przedstawionych wyników badań określ, czy podczas trwania hibernacji jedynym substratem energetycznym susłogonów arktycznych są tłuszcze. Odpowiedź uzasadnij.

……

……

……

Zadanie 7.

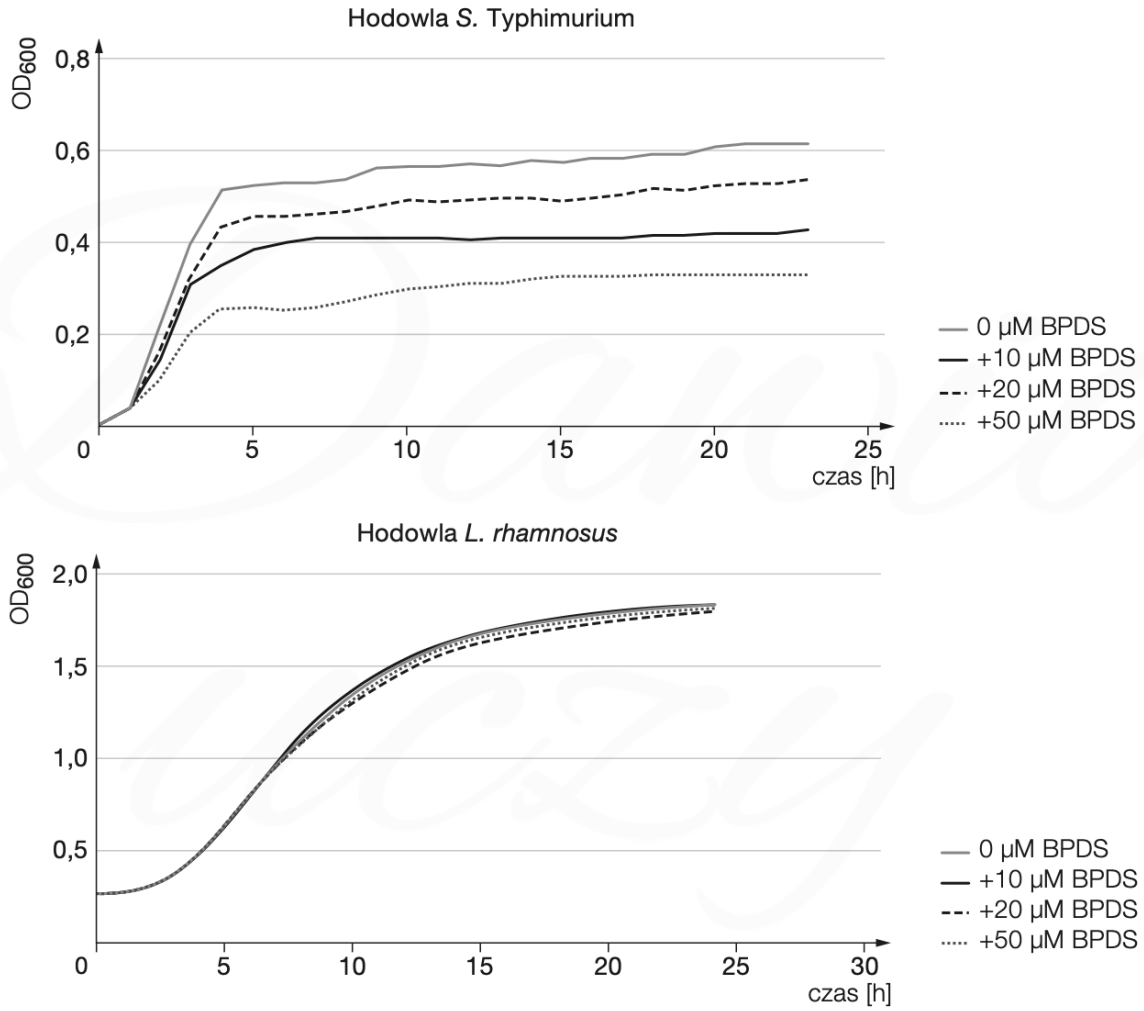
W przewodzie pokarmowym człowieka występuje zespół mikroorganizmów określany mianem mikrobiomu. Jednym z gatunków bakterii występujących w prawidłowym mikrobiomie człowieka jest *Lactobacillus rhamnosus*. Pojawienie się niepożądanego gatunku bakterii w przewodzie pokarmowym, np. *Salmonelli* Typhimurium*, może być przyczyną poważnej choroby.

Przeprowadzono doświadczenie, w którym wykorzystano substancję BPDS wiążącą jony żelaza Fe(II). Przygotowano po cztery hodowle dwóch gatunków bakterii: *L. rhamnosus* oraz *S.* Typhimurium w pożywkach zawierających wszystkie niezbędne składniki odżywcze dla bakterii, w tym makro- i mikroelementy.

Do trzech spośród czterech hodowli każdego gatunku bakterii dodawano BPDS w stężeniach:

- 0 μM – hodowla 1.,
- 10 μM – hodowla 2.,
- 20 μM – hodowla 3.,
- 50 μM – hodowla 4.

Po upływie 24 godzin zmierzono stopień zmętnienia hodowli bakteryjnych, który jest stosowany do szacowania liczby komórek bakterii, i wyrażano go parametrem OD600. Wyniki doświadczenia przedstawiono na poniższych wykresach.

* Poprawna nazwa gatunku to *Salmonella enterica*, typ serologiczny Typhimurium. Aby zapobiec nieporozumieniom dotyczącym nazewnictwa, nazwy typów serologicznych zapisywane są wielką literą, bez użycia kursywy.

Zadanie 7.1. (0-1)

Podaj problem badawczy dotyczący przeprowadzonego doświadczenia.

……

……

Zadanie 7.2. (0-1)

Rozstrzygnij, które bakterie – *L. rhamnosus* czy *S.* Typhimurium – są wrażliwe na ograniczoną dostępność Fe(II) w pożywce. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do wyników badań przedstawionych na wykresach.

……

……

……

……

Zadanie 8. (0-1)

W procesach rozwojowych roślin okrytonasiennych, między innymi w regulacji kwitnienia, rozwoju zarodka, a także w tworzeniu się nasion i owoców, biorą udział hormony roślinne.

Wskaż jakie działanie na tkanki roślinne mają wymienione hormony roślinne.

A. hamują kwitnienie
B. regulują wzrost wydłużeniowy łodygi
C. przyspieszają starzenie się roślin

Auksyny: …… Etylen: ……

Zadanie 9. (0-1)

Reakcje roślin na światło zależą od kierunku jego działania lub są od niego niezależne, a ruch organów roślinnych może polegać na nierównomiernym wzroście komórek lub zmianach ich turgoru

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby zawierały informacje prawdziwe. Podkreśl w każdym nawiasie właściwe określenie.

Kwiaty szczawika otwierają się w dzień i zamykają w nocy. Ruch ten jest przykładem (*fotonastii* / *fototropizmu*). Ma charakter (*wzrostowy* / *turgorowy*) i jest (*zależny* / *niezależny*) od kierunku padania światła.

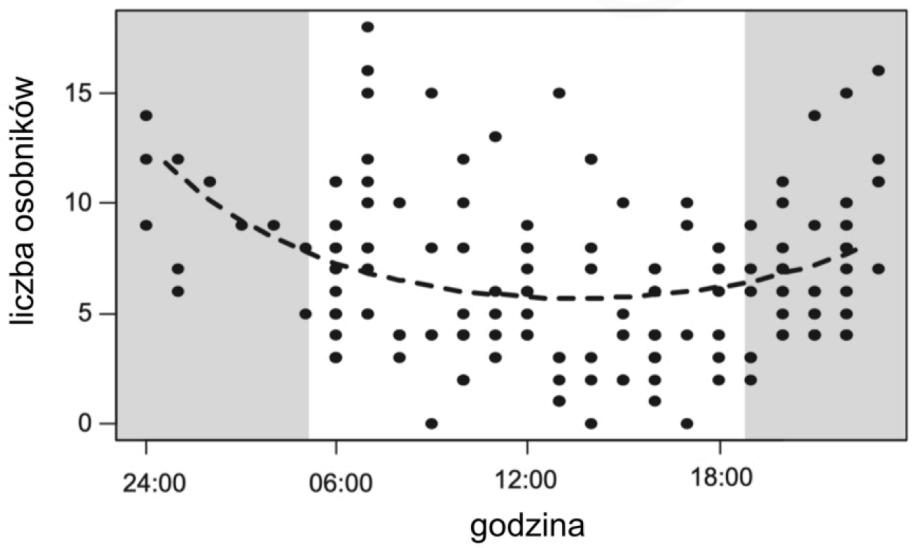
Zadanie 10.

Samce japońskiego rohatyńca dwurożnego (Trypoxylus dichotomus) charakteryzują się występowaniem potężnego rogu głowowego oraz mniejszego – na tułowiu. Samce rohatyńca walczą ze sobą o samice, które takich rogów nie mają. Na zdjęciu przedstawiono męskiego osobnika rohatyńca z dobrze wykształconymi rogami, które przyciągają uwagę zarówno najmłodszych przyrodników, jak i doświadczonych naukowców.

Uczeń szkoły podstawowej Ryo Shibata, 12-latek z Japonii, przeprowadził badania dotyczące rohatyńca, które zostały w 2021 r. opublikowane na łamach czasopisma naukowego Ecology. Rohatyniec jest opisywany jako owad bytujący głównie na naturalnie występujących w Japonii drzewach dębu Quercus acutissima i jest aktywny wyłącznie w nocy. Ryo zauważył, że rohatyńce występują także na drzewach jesionu Fraxinus griffithii. Jesion F. griffithii naturalnie nie występuje w Japonii i jest gatunkiem introdukowanym z Azji Południowo-Wschodniej.

Ryo sporządził wykres przedstawiający liczbę osobników rohatyńca zarejestrowanych podczas obserwacji jesionu F. griffithii przeprowadzanych o różnych porach dnia. Linia przerywana jest krzywą matematycznie dopasowaną do tego zbioru danych.

Zadanie 10.1. (0-2)

Określ, które stwierdzenia dotyczące bytowania rohatyńców na drzewach jesionu są prawdziwe, a które fałszywe.

1.	Największą liczbę rohatyńców podczas pojedynczej obserwacji zarejestrowano o godz. 23.	**P**	**F**
2.	W czasie niektórych obserwacji nie zarejestrowano ani jednego osobnika rohatyńca.	**P**	**F**
3.	Między 22:00 a 24:00 nie prowadzono obserwacji	**P**	**F**

Zadanie 10.2. (0-1)

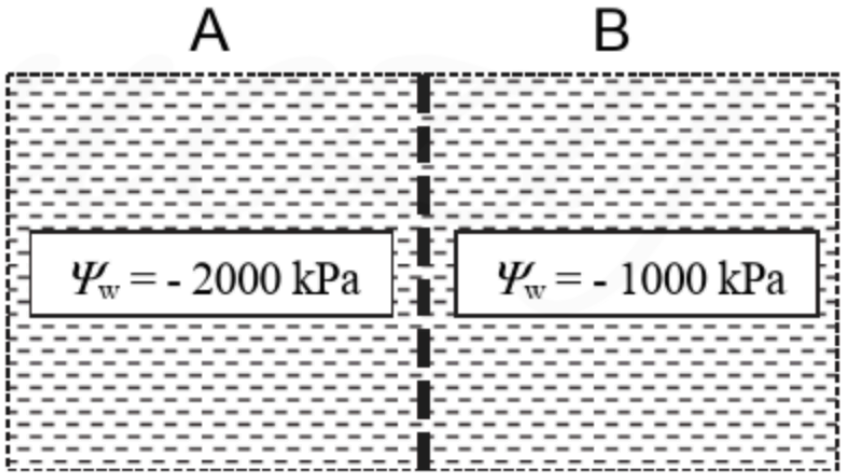
Sformułuj problem badawczy obserwacji przeprowadzonej przez Ryo Shibatę.

……

……

Zadanie 11. (0-1)

Na schemacie przedstawiono dwa wodne roztwory sacharozy (A i B) o takiej samej objętości, oddzielone od siebie błoną półprzepuszczalną. Potencjał wody (Ψ) roztworu A = – 2000 kPa, a roztworu B = – 1000 kPa.

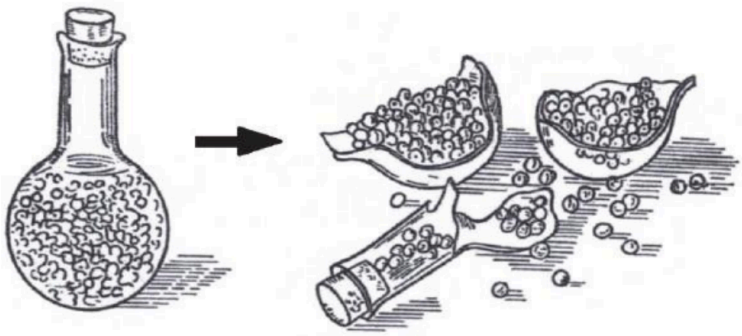

Określ kierunek przemieszczania się wody między tymi roztworami. Uzasadnij odpowiedź, odnosząc się do stężenia sacharozy w obu roztworach.

……

……

Zadanie 12.

Na rysunku przedstawiono zestaw doświadczalny ilustrujący siłę imbibicyjną, czyli siłę wytwarzaną przez pęczniejące nasiona. Uczniowie umieścili suche nasiona grochu jadalnego w kolbie, którą następnie napełnili wodą, szczelnie zamknęli korkiem i pozostawili na kilka godzin.

Uczniowie postawili dwie alternatywne hipotezy, wyjaśniające wynik tego doświadczenia: 1. proces pęcznienia jest zjawiskiem czysto fizycznym; 2. proces pęcznienia wymaga aktywności metabolicznej nasion. Aby sprawdzić te hipotezy, postanowili przygotować kolejny zestaw badawczy.

Zadanie 12.1. (0-1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania – wybierz odpowiedź spośród A–C oraz odpowiedź spośród 1.–3.

Zestaw badawczy umożliwiający rozstrzygnięcie, która z hipotez postawionych przez uczniów jest trafna, powinien zawierać

A.	suche nasiona grochu	umieszczone w kolbie	**1.**	wypełnionej wodą i otwartej.
B.	namoczone i ugotowane nasiona grochu		**2.**	bez wody i zamkniętej korkiem.
C.	suche nasiona grochu wyprażone w piekarniku		**3.**	wypełnionej wodą i zamkniętej korkiem.

Zadanie 12.2. (0-1)

Wybierz spośród A–E i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Proces pęcznienia nasion jest warunkowany obecnością zmagazynowanych w nich związków organicznych, a przede wszystkim obecnością

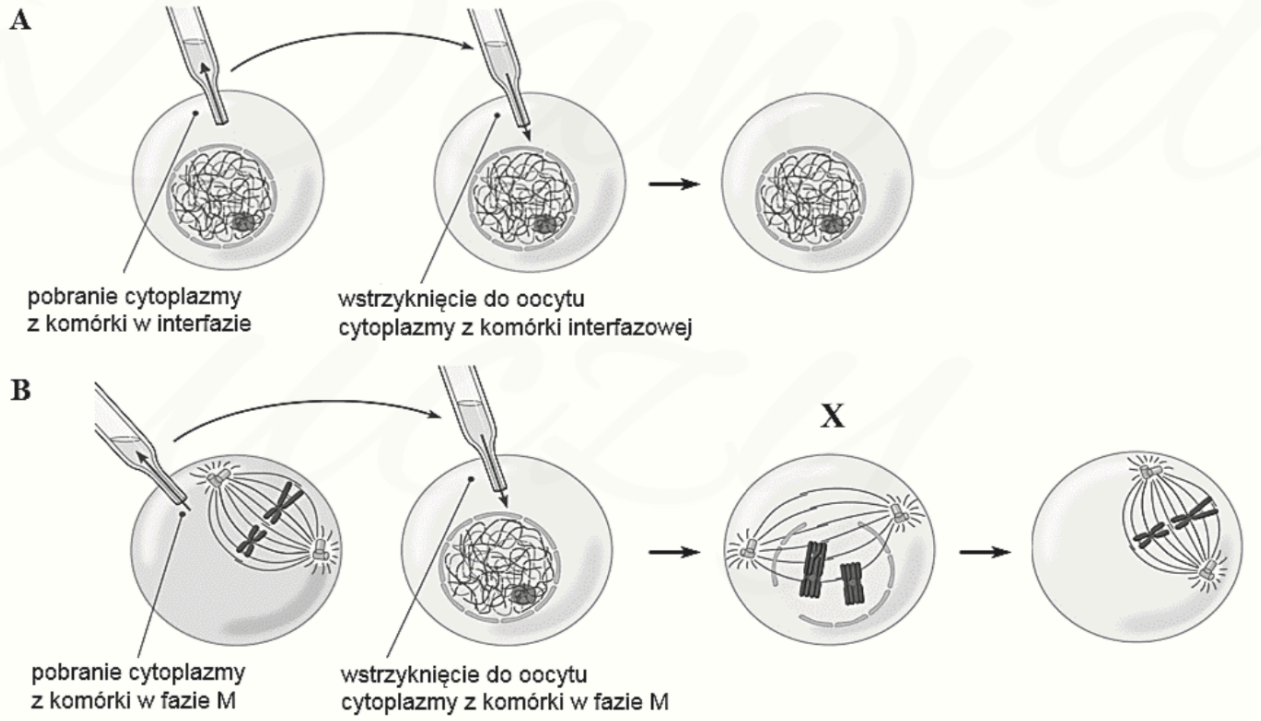
A. sacharozy. **B.** glicerolu. **C.** glikogenu. **D.** białek. **E.** triglicerydów.

Zadanie 13.

W celu sprawdzenia, czy na przejście komórek do fazy M cyklu komórkowego mogą mieć wpływ związki chemiczne zawarte w cytoplazmie innych komórek będących w fazie M, przeprowadzono doświadczenie w dwóch wariantach: A i B. W doświadczeniu wykorzystano oocyty żaby Xenopus, które są wygodnym obiektem sprawdzania aktywności czynników kierujących komórkę do fazy M, gdyż mają one zakończoną replikację DNA i są zatrzymane tuż przed fazą podziału jądra komórkowego.

A. Z oocytu żaby Xenopus, znajdującego się w interfazie cyklu komórkowego, pobrano cytoplazmę, następnie wstrzyknięto ją do innego oocytu tej żaby, znajdującego się w interfazie.
B. Z dzielącego się jaja żaby Xenopus, znajdującego się w fazie M cyklu komórkowego, pobrano cytoplazmę, następnie wstrzyknięto ją do oocytu tej żaby, znajdującego się w interfazie.

Przebieg doświadczenia i jego wyniki przedstawiono na poniższych schematach.

Zadanie 13.1. (0-1)

Sformułuj wniosek na podstawie wyników przedstawionego doświadczenia.

……

……

Zadanie 13.2. (0-1)

Określ, który wariant doświadczenia - A czy B - stanowił dla niego próbę kontrolną. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do roli tej próby w interpretacji wyników doświadczenia.

……

……

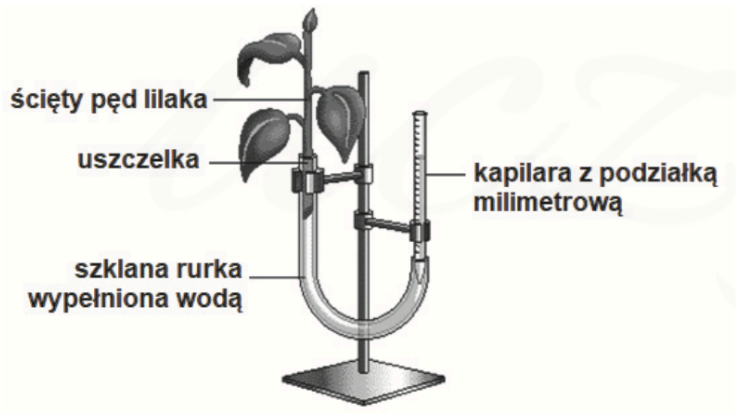
……

……

Zadanie 14. (0-2)

Kwas abscysynowy (ABA) jest wytwarzany w liściach rośliny w warunkach niedoboru wody w glebie i stymuluje zamykanie się aparatów szparkowych, co wpływa na proces transpiracji. Przygotowano cztery zestawy doświadczalne A—D (po trzy próby w każdym), do których użyto pędów lilaka z liśćmi o jednakowej wielkości. Liście lilaka w dwóch zestawach opryskano syntetycznym kwasem abscysynowym (ABA), a w dwóch — pozostawiono bez oprysku. Następnie po dwa zestawy (z opryskiem i bez oprysku ABA) umieszczono w warunkach niskiej (20%) i wysokiej (90%) wilgotności powietrza, w temperaturze 25 °C i w równomiernym oświetleniu. Podczas doświadczenia co 10 minut odczytywano z podziałki poziom wody w kapilarach.

Na rysunku przedstawiono jeden z przygotowanych zestawów, a w tabeli — schemat przebiegu doświadczenia.

Zestaw	A	B	C	D
Oprysk ABA	(+)	(−)	(+)	(−)
Wilgotność powietrza	20%		90%	

Określ, w którym z zestawów doświadczalnych: A, B, C czy D, będzie można po dwóch godzinach zaobserwować największy ubytek wody w kapilarach. Wyjaśnij wynik uzyskany w tym zestawie, uwzględniając w odpowiedzi proces transpiracji.

Zestaw doświadczalny: …….

Wyjaśnienie:……..

……

……

Zadanie 15.

Korzeń jęczmienia zanurzono w roztworze zawierającym rozpuszczone jony fosforanowe. Do układu eksperymentalnego był wpompowywany stopniowo tlen i przy użyciu odpowiedniej aparatury monitorowano szybkość pobierania fosforanów przez korzeń. Wyniki zaprezentowano w tabeli.

Stężenie tlenu (%)	Szybkość pobierania fosforanów (µmol / g / godz.)
0,1	0,07
0,3	0,15
0,9	0,27
2,1	0,32
21	0,33

Zadanie 15.1. (0-1)

Sformułuj problem badawczy sprawdzany w tym doświadczeniu.

……

Zadanie 15.2. (0-1)

Podaj nazwę procesu fizjologicznego u roślin, dzięki któremu pobieranie jonów przez korzeń umożliwia jednocześnie pobranie wody z gleby.

……

Zadanie 15.3. (0-1)

Oceń, czy poniższe stwierdzenie jest prawdziwe, czy fałszywe oraz uzasadnij swoją ocenę na podstawie wyników doświadczenia.

Jony fosforanowe są transportowane do komórek korzenia jęczmienia na drodze transportu aktywnego.

……

……

……

Zadanie 16.

Głównym azotowym produktem przemiany materii wydalanym przez żyjące w wodzie kijanki żab i ropuch jest amoniak, a przez osobniki dorosłe — mocznik. Dorosłe żaby szponiaste (*Xenopus laevis*), które po przeobrażeniu nadal żyją w wodzie, wydalają przede wszystkim amoniak. Przeprowadzono doświadczenie, w którym dorosłe osobniki żaby szponiastej umieszczono w wilgotnym mchu, bez bezpośredniego dostępu do wody. Po kilku tygodniach obserwacji i pomiarów stwierdzono w tkankach i we krwi tych żab wysokie stężenie mocznika. Po ponownym umieszczeniu badanych osobników w wodzie stwierdzono, że wydaliły one nadmiar mocznika, a głównym wydalanym produktem znów był amoniak.

Dawid uczy

Zadanie 16.1. (0-2)

Oceń, czy przeprowadzony eksperyment odpowiada na poniższe pytania badawcze. Zaznacz T (tak), jeśli eksperyment odpowiada na postawione pytanie, albo N (nie), jeśli nie odpowiada.

1.	Czy dostępność wody wpływa na rodzaj wydalanego związku azotu u żab szponiastych?	**T**	**N**
2.	Czy niedobór wody powoduje wzrost stężenia mocznika w tkankach żaby szponiastej?	**T**	**N**
3.	Czy żaba szponiasta jest przystosowana do ciągłego przebywania w środowisku lądowym?	**T**	**N**

Zadanie 16.2. (0-1)

Na podstawie wyników przeprowadzonego doświadczenia zaznacz właściwe dokończenie poniższego stwierdzenia, wybrane spośród A–D.

Osobniki dorosłe żaby szponiastej umieszczone eksperymentalnie w wilgotnym mchu gromadzą w tkankach wysokie stężenie mocznika, ponieważ

A. mają nieograniczony dostęp do wody.

B. ten związek nie rozpuszcza się w wodzie.

C. dzięki temu wchłaniają wodę z otoczenia.

D. dzięki temu stają się izoosmotyczne względem środowiska.